

Rahbæk Møller (SF):

Ja, selvfølgelig. Når en institution bliver udsat for nedskæringer, vil man hellere prøve at strække apparaturet lidt mere, at gøre rengøringen lidt sjældnere osv. end at begynde at fyre medarbejdere. Det er helt naturligt for en kollegial institution. Jeg kan ikke forestille mig en gruppe ansatte, der ville opføre sig på anden måde.

Men sagen er jo, at når ministeren nu kommer med de 2 pct.s rammebesparelser, fordi der er produktivitet andre steder, og man gennemtvinger nedskæringer på annuum, så henviser man folk til at søge i forskningsrådene, der efterhånden skal bevilge mindre og mindre beløb. Det er gribende at se deres årsopgørelser over, hvilke midler de bevilger, beløb på 3.000 kr. Det er meningsløst, at forskningsråd overhovedet skal bruge tid på sådan noget. Jeg mener, at ministeriet, når man engang har ansat folk, også bør sikre, at de har nogle midler at arbejde med.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Hr. Rahbæk Møller har ret i, at man, når man har skullet spare, er gået uden om lønkontoen. Sådan har man handlet, og det er måske forståeligt, når ledelsen består af kollektive organer. Men det gør det ikke mere forsvarligt. Det kan jo godt være uforsvarligt, på trods af at det psykologisk er forståeligt. Hvis vi skal have tillid til, at institutionerne kan styre sig selv, må de lære at lade være med at gøre, som hr. Rahbæk Møller her siger. Det, hr. Rahbæk Møller i virkeligheden lægger op til, er, at ministeriet skal blande sig noget mere og sige til institutionerne: fy, fy, nu skal I sætte så og så mange penge af til apparatur osv., hvor jeg hellere ville have, at vi kunne sige til institutionerne: det må I selv finde ud af.

Så vi står altså her i et dilemma.

Til slut vil jeg gerne pege på den kurve, som er på forsiden af forskningsredegørelsen. Den nederste stejle kurve viser forskningsrådenes bevillinger. Den er kolossalt stigende. Hvis forskningsrådene udbyder færre og færre penge, er det i hvert fald ikke, fordi der er blevet færre penge til rådighed for dem, så er det dem selv, der må udbyde pengene på en ny måde, sådan som hr. Estrup var inde på.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Det problem, som undervisningsministeren her rejser om lønkontoens vækst på bekostning af aktiviteterne, er jo ikke noget, der kun drejer sig om forskningsbiblioteker og forskningsinstitutioner. Det er generelt, at man handler sådan i alle institutioner, sådan handler man kollegialt. Det har ikke spor at gøre med, om man har den ene eller den anden styrelsesform, sådan er det bare. Det er beklageligt. Jeg ville ønske, at man kunne reagere på det ved at sige, at så bliver vi nødt til at se lidt mere på materialekontiene og bevilge lidt mere dér.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forespørgsel nr. F 10:

Forespørgsel til undervisningsministeren:

»Hvilke initiativer vil ministeren tage for at sikre stabilitet og kvalitet af forskningen på universiteterne og de højere læreanstalter?«

Af Rahbæk Møller (SF) m. fl.

(Forespørgslen anmeldt 6/11 86. Fremme af forespørgslen vedtaget 13/11 86).

Rahbæk Møller (SF):

Jeg mener, at denne forespørgsel i det væsentlige er besvaret i den foregående debat. Jeg skal derfor ikke anmode ministeren om en nærmere uddybning.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne endnu en gang takke for den debat, vi har haft, og også takke hr. Rahbæk Møller for, at han ikke forlanger, at jeg skal holde en lang tale nu igen om stort set det samme emne; dermed har jeg også sagt, at mit svar på forespørgslen kan man aflæse af den debat, vi nys har haft.

Estrup (RV):

Jeg synes, vi under det foregående punkt har haft en meget god og konstruktiv debat om forskningen og ikke mindst om grundforskningens situation aktuelt og i de kommende år. Det er en debat, som har afdækket en række problemer. Jeg tror ikke, der er

[Estrup]

nogen, der vil påstå, at debatten ikke har vist, at der er problemer, der skal løses, og at vi bør koncentrere os om at få et arbejde i gang om disse problemer. Men den har også vist en god vilje bredt i Folketinget til at tage fat på problemerne og til at skabe et klima for forskningen – og det vil jeg gerne understrege – en fælles vilje til at skabe et klima for forskningen, hvori disse opgaver kan løses, og hvor man kan genskabe en tillid hos institutionerne og de ansatte forskere til, at dette faktisk vil føre frem til et godt og acceptabelt resultat.

Det er i den ånd, jeg gerne vil fremsætte et dagsordensforslag på vegne af Socialdemokratiet, regeringspartierne, SF og Det Radikale Venstre, der lyder som følger:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget konstaterer

- at Undervisningsministeriet agter at re-vurdere forskerrekruiteringsplanen og at finansiere den således, at den ikke medfører afskedigelser af ældre lærere,
- at regeringen ved fastlæggelsen af produktivitetskrav tager særskilt hensyn til forskningens særlige situation,
- at Undervisningsministeriet vil arbejde på en omlægning og forenkling af bevillingspuljerne og fastholdelse af institutionernes selvstyre, og
- at Undervisningsministeriet ved de kommende forhandlinger om institutionernes langtidspaner søger at fastlægge de faglige profiler for universiteter og universitetscentre,

går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 15).

Jeg mener, det er en konstruktiv dagsorden, som peger på nogle væsentlige problemer, og jeg synes, det ville være en smuk afslutning på debatten, hvis man i bred enighed kunne vedtage denne dagsorden.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Jytte Hilden (S):

Når jeg tager ordet, er det ikke for at forlænge debatten, da jeg mener, at der i høj grad i denne dagsorden er de kodeord, som vi kunne ønske os om forskningens særlige situation, om institutionernes selvstyre og om de faglige profiler for både universiteter og universitetscentre.

Men den første pind kunne måske få nogle til at misforstå noget. Der står nemlig, at forskerrekruiteringsplanen skal finansieres således, at den ikke medfører afskedigelser af ældre lærere. Vi opfatter forskningsrekrutter som yngre lærere, så det, der står i dette punkt, er, at hverken yngre eller ældre lærere skal afskediges.

Rahbæk Møller (SF):

Som enhver kan læse ud af dagsordenen, vil den langt fra løse alle de problemer, som er blevet berørt i den foregående debat. Ikke desto mindre mener vi, at der er så meget reelt indhold og så mange reelle forbedringer i den, at vi har ønsket både at være medfor-slagsstillere til og naturligvis også at stemme for denne dagsorden.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

VS er ikke blevet spurgt, om vi ville være medfor-slagsstillere til denne dagsorden, og derfor er vi det ikke, men vi vil gerne stemme for den. Vi synes ikke, at den skader. Der er nogle ting, der er rigtige i den, og jeg er glad for, at fru Jytte Hilden præciserede, at første pind betyder hverken afskedigelse af ældre eller yngre lærere, at den faktisk ikke betyder afskedigelser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 15 af Estrup (RV), Jytte Hilden (S), Ole Bernt Henriksen (KF), Birthe Rønn Hornbech (V), Rahbæk Møller (SF), Bente Juncker (CD) og Steffensen (KRF) (se foran)

vedtoges med 112 stemmer (S, KF, V, SF, RV, CD, KRF og VS) mod 3 (FP).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 6:

Forespørgsel til undervisningsministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om regeringens planer for sektorforskningen, bl.a. vedrørende regler for ansættelsesprocedurer og ledelsesstruktur, sikkerhed for en forsvarlig andel af langsigtet forskning samt ytrings- og publiceringsfrihed?«

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 15/10 86. Fremme af forespørgslen vedtaget 28/10 86).

Begrundelse

Rahbæk Møller (SF):

De sidste par år har Undervisningsministeriet arbejdet med fastere rammer for sektorforskningen og har i denne forbindelse indsamlet et omfattende materiale, som også Folketingets udvalg for videnskabelig forskning har fået tilstillet. Vi har imidlertid ikke hørt noget om, hvorvidt regeringen er nået frem til en konklusion på sine overvejelser, og der er heller ikke medtaget nogen initiativer i regeringens lovkatalog.

På den baggrund har forespørgerne fundet tiden inde til at rejse denne debat for at få at vide, hvad regeringens planer med sektorforskningen egentlig er.

Besvarelse

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Næsten halvdelen af finanslovbevillingerne til forskning går i dag til sektorforskningsinstitutioner og er dermed et væsentligt led i den samlede offentlige forskningspolitik.

Jeg skal indledningsvis understrege, at de bemærkninger, jeg nu kommer med, ikke på nogen måde må betragtes som en kritik af den forskning, der udføres inden for sektorforskningen. Sigtet med mine bemærkninger er at anskue sektorforskningen i en større sammenhæng og med dette som udgangspunkt nærmere at belyse regeringens overvejelser med hensyn til, hvordan vi kan forbedre vilkårene for sektorforskningen her i landet.

Sektorforskningsinstitutionerne opdeles sædvanligvis i følgende fire kategorier. For det første: afdelinger med sygehuse og andre klinisk-medicinske enheder. For det andet: museer, arkiver, biblioteker og samlinger.

For det tredje: teknologiske institutter. Og for det fjerde: øvrige offentlige institutioner med forskning.

Det samlede antal sektorforskningsinstitutioner er opgjort til ca. 500. Den sidstnævnte kategori, jeg nævnte, dem, jeg kaldte øvrige offentlige institutioner med forskning, udgør ca. 40 institutioner henlagt under en række ministerier.

Inden for hver af de tre første kategorier er der i forvejen rimeligt ensartede regler for forskningen og de dertil knyttede opgaver. Dem vil jeg derfor ikke sige noget om, altså jeg vil ikke sige noget om sygehusafdelinger, museer, arkiver og teknologiske institutter. Jeg vil derimod sige noget om den sidste kategori, som jeg kaldte øvrige offentlige institutioner med forskning.

Denne kategori består af en broget række af institutioner, som både i henseende til opgaver, formål og vilkår samt i organisatorisk henseende er meget forskellige.

Sektorforskningen er en hjørnesten i dansk forskning. Denne del af forskningen har samtidig en central rolle som virkemiddel i udviklingen af de enkelte erhvervs- og samfundssektorer. Denne dobbelte opgave må afspejles i de principper, der ligger til grund for styringen af sektorforskningsinstitutionerne.

I en række tilfælde repræsenterer et sektorforskningsinstitut stort set hele vor forskningsmæssige ekspertise på vigtige fagområder. Sektorforskningen må derfor påtage sig forskningsforpligtelser, som dækker hele samfundets behov, undertiden tilmed også undervisningsforpligtelser. Der kan spares ressourcer, hvis vi kan undlade at opbygge ekspertise flere steder på samme tid.

Sektorforskningsinstitutioner skal derudover løbende kunne bidrage til løsningen af opgaver, der følger af ministeriernes anvendelse af forskningsresultater i udredninger, i lovgivning, i administration osv.

Jeg vil godt tage om nælden med det samme, for ved styringen af sektorforskningsinstitutionerne står vi i et dilemma, hvor der med rette kan argumenteres både for og imod, ligegyldigt hvad vi gør. Ved tilrettelæggelsen af styringen kommer følgende delvis modstridende hensyn nødvendigvis ind i billedet.

For det første: bag oprettelsen af forskningsinstitutioner ligger der altid et særligt